

Negende bijbelstudie over Galaten 4:6-7 – hoofdstuk 12 van ‘Tot vrijheid geroepen’, bijbelstudies over de Galatenbrief, van ds. W. Harinck

1. Zingen: Ps. 25:2 en 7
2. Gebed
3. Lezen: Romeinen 8:1-15 en Galaten 4:1-7
4. Welkom en mededelingen

Inleiding

1. Het gedeelte Galaten 4:1-7 vormt eigenlijk een eenheid; het wordt in vrijwel alle commentaren als één pericoop beschouwd. Toch heeft de auteur van ons boekje, ds. W. Harinck, de verzen 6-7 daaruit even los gepeld, en behandelt die als een kleine teksteenheid, al moeten we blijven beseffen dat de verzen het sluitstuk vormen van deze eerste pericoop, de vss. 1-7, van hoofdstuk 4. Voordat loskoppelen heeft ds. Harinck ongetwijfeld als reden gehad om het werk van de Heilige Geest apart te belichten. Soms voegen we enkele hoofdstukken uit ons Bijbelstudieboekje samen, maar hier hebben we dat bewust niet gedaan, en daarom willen we nu hoofdstuk 12, dus de verzen 6-7 van Galaten 4, apart aan de orde stellen. Maar het kan niet anders of we moeten daarbij soms teruggrijpen op de eerder behandelde verzen 1-5.

2. Dat doet Paulus trouwens ook, want in vs. 6 grijpt hij direct al terug op wat hij zojuist in vs. 5 gezegd had: ‘opdat wij de aanneming tot kinderen verkrijgen zouden’. Vs. 6 begint dan met: ‘En overmits gij kinderen zijt’...’ Eigenlijk staat er: zonen. Dat Paulus ook werkelijk de niet-joodse christenen op het oog heeft, zegt hij hier voor de zekerheid nog eens expliciet – ook ú bent zonen/kinderen. God heeft immers de Geest van Zijn Zoon in uw harten gegeven. Paulus had in Gal. 3:2 en 5 ook al gezegd dat zij de Geest ontvingen, toen ze tot geloof kwamen. Dat zegt Paulus dus tegen die Galaten over wie hij zich zoveel zorgen maakt; hij blijft hen beschouwen als zonen, als kinderen. Over die ernstige zorgen hebben we in de eerste drie hoofdstukken genoeg keren gehoord. Maar ondanks alles noemt hij hen tóch kinderen. En juist omdat zij tot kinderen/zonen zijn aangenomen, lezen we verder in vs. 6: ‘heeft God de Geest Zijns Zoons uitgezonden in uw harten’. In vs. 4 (‘wanneer de volheid des tijds gekomen is, heeft God Zijn Zoon uitgezonden’) had Paulus al aan het Kerstfeest herinnerd, en nu brengt hij het Pinksterfeest in herinnering.

3. Deze Geest van Christus is uitgezonden, zegt vs. 6, in uw harten. Luther spreekt in zijn commentaar op de Galatenbrief bij dit gedeelte over twee uitzendingen van de Heilige Geest. De eerste is die op duidelijk zichtbare manier – denk aan de Geest Die in de gedaante van een duif op Jezus kwam na Zijn doop. En op het Pinksterfeest kwam de Geest in de gedaante van vuur en als een geweldige, gedreven wind. Later was het voortduren van een blijvende herhaling van déze uitstorting van de Geest niet meer nodig. Daarvoor in de plaats is er die andere uitstorting van de Geest, die hier in vs. 6 genoemd wordt: God zond de Geest van Zijn Zoon in de harten. Daar vinden geen zichtbare tekenen meer plaats; het vuur en de wind worden dan innerlijk ontvangen, zegt Luther, zodat we andere mensen worden, met een nieuwe gezindheid en nieuwe bewegingen van het hart. Die zijn niet het werk van het menselijke verstand of menselijke deugd, maar een geschenk en de werking van de Geest. Die Geest komt met het gepredikte Woord, en daardoor worden de harten gereinigd en geestelijke bewegingen in ons gewerkt. Luther zegt dan: ‘Als er mensen zijn in wie de vlam brandt van de hunkering naar het Woord, dan mogen die dankbaar erkennen dat hun deze innerlijke beweging door de Heilige Geest geschonken is. Daarmee worden we niet geboren, aldus nog steeds Luther, en het kan ook niet aangekweekt worden, maar God zendt door en met de prediking de Geest in de harten.

4. Waarom wordt de Geest uitgezonden in de harten? Vs. 6 zegt het direct al: ‘overmits (aangezien, omdat) gij kinderen zijt’. Het is immers het werk van de Geest om de gelovigen nauw te verbinden met de Vader, op grond van het werk van de Zoon. De Geest is voor hen dus de garantie en het onderpand dat zij door God aangenomen zijn. In bijv. 2 Kor. 1:22 lezen we dat ook: ‘Die ons ook heeft verzegeld, en het onderpand des Geestes in onze harten gegeven [heeft].’

5. We moeten erop letten dat in vs. 6 over de Geest van de Zoon gesproken wordt. Dat is verrassend. Meestal wordt er gesproken over de Geest Die door de Vader wordt uitgezonden, de Geest des Heeren. Maar hier wordt het anders gezegd – het gaat hier om de Geest van de Zoon. Dat gebeurt in heel het Nieuwe Testament alleen op deze plaats, in dit vers. De kanttekening van de SV gaat hier niet nader op in, maar in de Studiebijbel wordt er dit van gezegd: ‘Door het werk van de Zoon is die ononderbroken relatie met God mogelijk, zoals de Zoon die Zelf ook kent in Zijn éénheid met de Vader.’ In een commentaar op dit Bijbelgedeelte las ik dat Paulus hier vermoedelijk heel bewust voor deze uitdrukking heeft gekozen. Christus is immers het centrum van heel zijn denken en handelen. De Geest van God in de Oudtestamentische traditie is voor hem niet anders dan de Geest van Christus. Als Vader en Zoon zijn Zij zo zeer één van zin en wil dat de Geest aan zowel de Vader als de Zoon toegeschreven kan worden. De Geest gaat van God uit én van de Zoon, en daarom mag gezegd worden dat het werk van de Geest het werk-in-ons is van de Vader en de Zoon. We zouden ook kunnen zeggen dat de *zonen* zo op het nauwst verbonden worden met de *Zoon*. Ik las ergens: het was het werk van de Zoon om door Zijn verzoenend lijden en sterven de gelovigen tot zonen te maken, en het is het werk van de Geest om dat zoonschap ook daadwerkelijk te beleven.

Ook Luther gaat hier op zijn rondborstige manier op in, en zegt dan: ‘Christus is er zeker van dat Hij God behaagt; daarom moeten gelovigen die de Geest van de Zoon hebben, er ook zeker van zijn dat zij in de genade zijn. Daar horen de uiterlijke tekenen bij, zoals graag over Christus horen, onderwijzen, danken, loven, Hem belijden (ook als bezit en leven op het spel staan), zijn plicht doen in het geloof, in de vreugde, geen behagen scheppen in de zonden, de arme broeder ondersteunen, de bedroefde troosten, enz. Als hij twijfelt, oefene hij geloof, strijde hij tegen de twijfel en spanne zich in om de zekerheid te verkrijgen, zodat hij kan zeggen: ik weet dat ik aangenomen ben, dat ik de Geest heb, niet om mijn deugd maar om Christus. Als ik een zondaar ben en dwaal, Hij is rechtvaardig en kan niet dwalen. Zulke kentekenen komen niet in het hart door menselijke inspanningen, maar vallen ons alleen door Christus ten deel, Die ons rechtvaardig maakt, een rein hart scheidt en nieuwe bewegingen in het hart teweegbrengt. Wij moeten ons dus dagelijks meer en meer van de onzekerheid naar de zekerheid toe vechten en ons inspannen om deze dodelijke mening dat de mens niet zou weten of hij in de genade is, met wortel en tak uit te roeien.’ Tot zover Luther.

6. Wat doet de Geest? Hij roept; eigenlijk staat er: Die roepende is, dat wil zeggen dat het de voortduur van dat roepen uitdrukt. Dat is heel vertroostend, want in alle aanvechting mag de gelovige weten dat de Geest roepende is – toen in de gemeenten van Galatië, en nu nog. Luther legt er in zijn commentaar de nadruk op dat de Geest van de Zoon in het hart niet alleen maar roept; nee, Hij schreeuwt het als het ware uit. Het staat zo in het Grieks. Voor het woordje roepen staat: ‘cradzo’. En dat is eigenlijk oorspronkelijk de betekenis van het roepen van een vogel in doodsnood. Daarmee wil Paulus de verzoeking aangeven van een christenmens die altijd nog zwak is en een zwak geloof heeft. Het is een geweldige troost dat Paulus hier spreekt over het schreeuwen van de Geest, en hij verwijst dan naar Rom. 8:26 waar staat dat de Geest onze zwakheden te hulp komt en het voor ons met onuitsprekelijke zuchtigen opneemt. Wie dat vast mag geloven, kan door geen enkele verzoeking verloren gaan. Er zijn, nog steeds volgens Luther, vaak zaken die het geloof in de weg staan. Ons hart is in zonden geboren; en de duivel gaat rond als een briesende leeuw. Tegenover dat onverdraaglijke geschreeuw van de satan hebben wij niets te stellen wat ons kan troosten. Luther zegt: ‘Dan wordt de mens in de verzoeking de kracht van de zonde gewaar, de zwakheid van zijn vlees, de twijfel; hij wordt gewaar de vurige pijlen van de duivel, de schrik van de dood; hij voelt de toorn en het gericht van God. Dat alles schreeuwt verschrikkelijk hard tegen ons, zodat er helemaal niets schijnt over te blijven dan wanhoop en eeuwige dood. Maar midden in deze verschrikkingen van de wet, in dit bulderen van de zonde, midden in het brullen van de duivel, begint de Heilige Geest in ons hart te schreeuwen: Abba, lieve Vader! Deze schreeuw overstemt alles en dringt heen door het zo luide en verschrikkelijk geschreeuw van de wet, de zonde, de dood, de duivel, enz., dringt door de wolken en de hemel heen en bereikt het oor van God.’ (einde citaat)

Gods kinderen weten: zo komt de Geest onze zwakheden te hulp – in al de geestelijke strijd bidt de Heilige Geest voor ons met onuitsprekelijke zuchtingen en schenkt aan onze geest het getuigenis dat wij kinderen van God zijn. Zo wordt onze geest weer opgericht. Ondanks alle aanvechtingen noemt de gelovige God toch als Vader.

7. De Geest roept ‘Abba, Vader’. Om vrij en open tot God te gaan en te vertrouwen op Zijn vaderlijke goedheid, wil de Geest al die aanklagers het zwijgen opleggen en de vrijmoedigheid geven om te roepen: *Abba, Vader!* De angst mag plaatsmaken voor vertrouwen. Wie zich overgeeft aan de Heere Jezus, ontvangt de Geest der aanneming tot kinderen. Met alles wat je benauwt en bezwaart mag je aankloppen bij de Vader. Bij Hem ben je veilig. Hij belooft: ‘Ik zal u niet begeven en u niet verlaten.’

Tegen deze grote, heilige God mag ‘Vader’ gezegd worden. Abba, Vader, twee woorden die hetzelfde betekenen. Wat een heerlijke naam is die VADERNAAM. Het is een naam vol genegenheid en liefde. ‘Abba’ is Aramees, en geeft intimiteit aan, zoals kleine kinderen over ‘pappa’ of ‘pappi’ spreken. ‘Pater’ is Grieks. Ik las in een preek van ds. Vreugdenhil hierover onderwijzende dingen. Daar wil ik het een en ander uit doorgeven.

‘U begrijpt wel, voordat de Heilige Geest die VADERNAAM op iemands lippen legt, laat Hij eerst wat anders zien. Dan ga je juist zien dat je er buiten staat. Want van nature zijn we kinderen des tooms. De Geest laat ons zien dat we ontaarde kinderen zijn, weglopers, verloren zonen en dochters, die het kinderrecht verspeeld hebben. Door Zijn Woord en Geest opent de Heere er juist onze ogen voor, dat we door eigen schuld en dwaasheid slaven van de zonde geworden zijn. Je herkent je in die verloren zoon en zegt: ‘Vader, ik heb gezondigd, ik heb het niet verdiend dat U me aanneemt, maar ik doe een beroep op Uw barmhartigheid.’ Er komt een breekpunt. Er valt een scheiding met vroeger; alles wordt anders. De zwaartekracht van de zonde trekt je naar beneden, maar de opwaartse kracht van de Heilige Geest richt je aandacht op Zijn liefde, op de liefde van God. Dan ga je zoeken wat Boven is. De Heere Jezus wordt je dierbaar; je krijgt Hem lief. Gods Woord wordt alles voor je. In Zijn Woord ga je zien wat het Hem heeft gekost. Ja, het heeft Hem wat gekost! Op Golgotha heeft Hij het verdiend die VADERNAAM op de lippen van Zijn kinderen te kunnen leggen en hen aan te nemen tot Zijn geliefde kinderen en erfgenamen. Want als Hij aan dat kruis gehangen is, zegt Hij in het eerste kruiswoord: ‘Vader’ en in het laatste ook. Maar u weet: het dieptepunt ligt in het vierde kruiswoord. Toen kon Hij geen ‘Vader’ zeggen, omdat de toorn van God brandde in Zijn hart en in Zijn lichaam. Zo verwierf Hij de aanneming tot kinderen. Dus u ziet wel, er is geen goedkope genade. De aanneming tot kinderen is niet goedkoop; de verzoening door voldoening ligt ertussen. Onder de toorn en het recht van God is Jezus ervoor verbrijzeld. Zo neemt God uit soevereine en vrije zondaarsliefde, verloren mensen op rechtsgronden aan tot Zijn kinderen en erfgenamen. Aangenomen tot kinderen, die Abba, Vader mogen roepen. Mist u die vrijmoedigheid? Wel, de Heere onderwijst ons. Hunkert u ernaar? Kun je niet gerust zijn, voordat je het zeker weet? Wat heb je nodig? Het getuigenis van de Heilige Geest; de Geest der aanneming tot kinderen. Hij wil het ons leren. Hoe doet Hij dat? Wel, de Geest gaat het vóórzeggen, zoals wij dat doen als we onze kinderen papa en mama leren zeggen. Dan moeten die kinderen oefenen en het nazeggen als wij het ze vóórzeggen. Zo zegt de Geest het ook voor; zo staat het in vers 6: *Overmits gij kinderen zijt, zo heeft God de Geest Zijns Zoons uitgezonden in onze harten, Die roept: Abba, Vader.* Hij zegt het voor, en wil dat wij het nazeggen. Zo leert God het Zijn kinderen. Dat kan alleen door het overtuigende, het overredende werk van de Heilige Geest. Dan wijkt de slaafse vrees en komt er plaats voor kinderlijke vrees, kinderlijk vertrouwen, zodat je met volle vrijmoedigheid tegen die heerlijke, hoge God mag zeggen: ‘Lieve Vader’. Een woord vol genegenheid, in tere warmte en intimiteit. ‘Vader, lieve Vader! Hoe is het mogelijk dat ik, verloren zoon in mezelf, Uw kind mag zijn!’ Daarin ligt de liefde van de Zoon, Die gekocht heeft met Zijn bloed aan het kruis, en de liefde van de Heilige Geest, Die ons wil toe-eigenen wat wij niet grijpen kunnen, en Die getuigt in ons hart.’

Tot zover enkele citaten uit deze preek. Ik las ergens in een commentaar dat we in deze verzen 6 en 7 mogen spreken van het hoogtepunt in deze brief aan de Galaten, en ik denk dat dit waar is.

8. We gaan naar vs. 7. Hier sluit Paulus deze pericoop 1-7 af met een conclusie. In de conclusie wordt weer teruggekoppeld naar het beeld van vs. 1. In vs. 1 is de zoon/het kind erfgenaam, maar aan een

slaaf gelijk, omdat hij de erfenis nog niet bezit; daar worden vooral de Joodse christenen aangesproken. Er komt een bepaald tijdstip, waarop hij wel over de erfenis kan beschikken, in de volheid des tijds. In vs. 5 gaat het om mensen die van niet-zonen, dus echte slaven, tot zonen/kinderen worden aangenomen; daar worden vooral de heiden-christenen aangesproken. Nu komen de beelden bij elkaar: door de komst van Christus is het afgelopen met het al of niet in eigenlijke zin slaaf zijn. 'Zo dan, gij zijt niet meer een dienstknecht, maar een zoon; en indien gij een zoon zijt, zo zijt gij ook een erfgenaam van God door Christus.' Het erfgenaam zijn hangt immers af van het zoon zijn; en 'zoon' worden wij niet door enige menselijke afkomst of kwaliteit, maar alleen door Gods aanneming, uit vrije genade. C. den Boer zegt: 'Als de Geest een mens in de volle rechten van het kindschap van God stelt, moet elk slaafs vrezen wijken; dan komt er grote vrijmoedigheid en is er een entree tot het Vaderhart. Dan ontvangt hij een bewijsstuk dat er een woning voor hem is gereserveerd in het Vaderhuis. Zo geniet hij al in het vruchtgebruik van de volle erfenis, en zo ziet hij uit naar de grote heilsdag waarop het alles volkomen zal zijn.'

Zingen: Gebed des Heeren, vs. 10.